

[Undervisningsministeren.]

ensstemmelse dermed — han var jo ogsaa Medlem af den Byskov'ske Kommission. Han siger: Religionsundervisningen i den højere Skole — og han siger det for Resten om Religionsundervisningen i hele vor Skole — skal ikke være en Udøvelse af eller en Indøvelse i Religion. Jeg har her en lang Udtalelse af Professor N. A. Larsen, den tidligere Skolekonsulent — jeg vil næppe faa Formandens Samtykke til at citere den, den kan komme frem i Pressen — i ganske samme Retning. Ingen vil kalde ham ukirkelig eller religionsfjendtlig eller Kristendomsfjende, eller hvad det nu er, man disker op med i denne Sammenhæng.

Dr. Højberg Christensen hævder meget bestemt, at der er ingen Modsigelse mellem dette, at Religionsundervisningen ikke maa være tendentiøs, ikke være en Paaoktrojeren af en bestemt Mening, som er Lærerens, og dette, at Grundlaget og Udgangspunktet er den danske Folkekirkelike. Jeg tror, at det var en paa disse Omraader saa radikal Mand som Harald Bergstedt, der for et Par Aar siden skrev: Vi er alle Danske her i Landet, vi er alle Kristne, i hvert Fald 97—98 pCt., ligesom Negre er Negre og Grønlændere er Grønlændere. Selvfølgelig skal Undervisningen ikke som Udgangspunkt og Grundlag tage Muhamedanismen eller Buddhismen, og selvfølgelig skal i et protestantisk Land som Danmark Udgangspunktet og Grundlaget ikke være græsk Katolicisme eller romersk Katolicisme eller Calvinisme; men paa den anden Side bør de ældre Børn lære de forskellige Konfessioner og de forskellige Religioner, deres Oprindelse og deres Historie at kende.

Saa har jeg til Slut kun en Udtalelse til det ærede Medlem Hr. Carlsen-Skiødt i Sammenhæng hermed, men paa et andet Punkt. Det ærede Medlem spurgte mig nemlig, hvordan det var med Socialdemokratiets Program, om Ordene „Religionsundervisning udelukkes af Skolen“ stadig findes derpaa eller ikke. Det ærede Medlem kender jo udmærket godt Sagen. Jeg har for nogle Aar siden i dette Ting gjort udførligt Rede derfor, og i Foraaret, da man stredes om Skoletilsynsloven, og da der førtes en mægtig Fejde derom i „Kristeligt Dagblad“, i hvilken Fejde ogsaa det ærede Medlem Hr. Carlsen-Skiødt deltog meget kraftigt, fik jeg; det maa jeg tilstaa, ved Frisind fra Redaktørens Side Lejlighed til et Indlæg, hvor jeg udførligt gjorde Rede for hele dette Spørgsmaal. Det ærede Medlem Hr. Carlsen-Skiødt behøvede altsaa ikke at spørge, for han kender det, men nu har han spurgt, og jeg skal gerne

gentage, hvad jeg tidligere har sagt. Da Socialdemokratiet for mange Aar siden skrev dette Punkt paa sit Program: Religionsundervisningen udelukkes af Skolen, var det paa et Tidspunkt og under Forhold, hvor Religionsundervisningen var et aandeløst Lærebogsterperi, hvor Statsgejstligheden, støttet af de Lærere, som var den underdanig i Skolespørgsmaal, som fulgte den, som ikke rev sig løs, hvor Religionsundervisningen ogsaa blev benyttet til at søge at gardere, redde det gamle konservative Højresamfund mod det frembrydende Demokrati, mod Bønder og Arbejdere, dengang ikke mindst mod Bønderne.

Senere, da det ikke lykkedes saa hurtigt, som vel Banebryderne havde tænkt sig, at faa det Program gennemført, som stadig staar paa Programmet, og som jeg glæder mig ved stadig staar der, nemlig: Religionen er en privat Sag, de religiøse Samfund ordner selv deres Anliggender — vi har endnu ikke faaet det gennemført, vi har gjort forskellige Forsøg derpaa, det er vort Program, det er vort Endemaal: Kirken fuldstændigt adskilt fra Staten —, er der fra kirkelig Side af og til rejst Ønsker derom. Jeg nævner det kirkelige Udvalg af 1916, bag hvilket Kirkeligt Landsforbund stod. Dette kirkelige Udvalg, hvori Mænd som Professor J. Oskar Andersen, Stiftsprovsterne Henry Ussing og Barsøe sad, foreslog radikalt Kirkens Adskillelse fra Staten, radikalt, endda gennem Grundlovsforandring, og samtidig foreslog de Skolens radikale Adskillelse fra Kirken. Det er altsaa et kirkeligt Forslag. Pastor Holt, der døde i Sommer, Indre Missions Formand i København, søgte i Vinteren 1916—17 at skabe Ørenlyd for dette Krav, men det lykkedes ham ikke, han kunde ikke faa Tilslutning dertil i Landets kirkelige Kredse. Vi er — det ved det ærede Medlem Hr. Carlsen-Skiødt, for det er offentligt meddelt i Referater — stadig dette Programkrav tro, og fra socialdemokratisk Side er der — det ærede Medlem klagede over, at Kirken ikke havde faaet Frihed og Selvstændighed — i det kirkelige Udvalg stillet Forslag derom, men det er ikke blevet velvilligt modtaget fra kirkelig Side. Det er altsaa ikke lykkedes. Endnu er Grundlovens Grundkrav om Religionsfrihed her i Landet ikke fuldt ud og konsekvent gennemført, det er Stillingen; der er ogsaa een Mand her i Landet, der overhovedet ikke har Religionsfrihed. Hvis det gennemføres konsekvent, er Sagen klar, men i Øjeblikket lever vi i en vis Uklarhed, f. Eks. med Hensyn til Lærernes hele Stilling. De har